

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกษตรเป็นแหล่งอาชีพและรายได้ที่สำคัญของประชากรไทย ทั้งยังเป็นสินค้าเกษตรส่งออกนารายได้เข้าประเทศปีละเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา การเกษตรของประเทศไทยมีพัฒนาเพิ่มขึ้นตามลำดับส่งผลให้การเกษตรของประเทศไทยได้วิวัฒนาการก้าวหน้ามากขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2535) แต่ความเจริญทางเศรษฐกิจยังไม่ได้กระจายไปทั่วถึง โดยที่ประชาชนบางส่วนของประเทศยังมีฐานะยากจน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกสาขาอาชีพให้สูงขึ้นพร้อมกับกระจายความเจริญออกสู่ภูมิภาคและชนบท รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายดำเนินการไว้หลายด้าน เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น (ชวน หลีกภัย, 2535)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 105.53 ล้านไร่ หรือร้อยละ 33 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยเป็นพื้นที่การเกษตร 57.71 ล้านไร่ แบ่งเป็นที่นา 37.17 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกพืชไร่ 13.45 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น 1.84 ล้านไร่ พื้นที่ปลูกผักและไม้ดอก 0.209 ล้านไร่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ 0.394 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ 13.62 ล้านไร่ เป็นทุ่งว่างเปล่า 2.07 ล้านไร่ และอื่นๆ 0.251 ล้านไร่ เป็นภูมิภาคที่มีประชากรมากกว่า 20,170,986 คน (ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2536) รัฐบาลไทยให้ความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาปศุสัตว์ เช่น โคเนื้อและโคนมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 ซึ่งเริ่มปี พ.ศ. 2512 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้เน้นถึงความสำคัญของการเลี้ยงโคเนื้อและโคนมเป็นพิเศษ คือได้มีนโยบายให้ลดพื้นที่ปลูกพืชไร่แล้วนำมาปลูกหญ้าเลี้ยงโคเนื้อและโคนม แต่พืชอาหารสัตว์ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการเพราะว่ามีพื้นที่จำกัดและผลผลิตพืชอาหารสัตว์ต่อหน่วยพื้นที่ต่ำ (บุญฤา วิไลพล, 2539)

กรมปศุสัตว์ เป็นอีกกรมหนึ่งที่อยู่ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อันมีหน้าที่ในการสนองนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการพัฒนาด้านปศุสัตว์ การป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การค้นคว้าวิจัยและเพิ่มผลผลิตปศุสัตว์โดยเฉพาะหน้าที่หลักอีกอย่างหนึ่ง คือ การพัฒนาด้านผลิตปศุสัตว์นั้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมทาง

ด้านนี้แล้วยังได้วางนโยบายที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรโดยตรงคือ นโยบายการผลิตและกระจายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (กองแผนงาน กรมปศุสัตว์, 2535)

บทบาทด้านพืชอาหารสัตว์และเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์นั้นจะเพิ่มความสำคัญมากขึ้นอันเนื่องจากการเลี้ยงสัตว์ในเมืองไทยได้พัฒนาก้าวหน้าจากระบบการเลี้ยงแบบใช้งานหรือยังชีพไปสู่การเลี้ยงแบบจำหน่าย ความจำเป็นในการอาศัยทุ่งหญ้าที่มีคุณภาพยิ่งมากขึ้น (ชาญชัย มณีคุณย์, 2533) นอกเหนือจากการปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับใช้เป็นอาหารสัตว์แล้วยังมีประโยชน์ในการอนุรักษ์ดินและน้ำและการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่าย (อนันต์ ภูสิทธิกุลและคณะ, 2532)

เมื่อพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 และหน้าที่ความรับผิดชอบของกองอาหารสัตว์แล้วเห็นควรมีการเร่งรัดและพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การพัฒนาปศุสัตว์ โดยเฉพาะด้านอาหารสัตว์ให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรมากยิ่งขึ้น (กรมปศุสัตว์, 2535) ซึ่งได้มีกิจกรรมการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์จำหน่ายให้แก่กรมปศุสัตว์ โดยกำหนดเป้าหมายไว้จนถึงปี พ.ศ. 2539 กรมปศุสัตว์จะทำการรับซื้อคืนจากเกษตรกรให้ได้เฉลี่ยปีละ 550 ตัน (กองแผนงาน กรมปศุสัตว์, 2535) เกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะปลูกพืชอาหารสัตว์มากขึ้น กรมปศุสัตว์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านอาหารสัตว์โดยตรงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ให้เพียงพอับความต้องการ โดยทำสัญญารับซื้อเมล็ดพันธุ์คืนในราคาประกัน เริ่มจากการทดลองให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์จำหน่ายในปี พ.ศ. 2520-2521 มีเกษตรกร 5 ราย ผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ 497.8 กิโลกรัม (โครงการพัฒนาปศุสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2524)

พืชอาหารสัตว์ที่ได้รับความสนใจมาจากเกษตรกร ได้แก่ หญ้ารูซี่ (*Brachiaria ruziziensis*) และถั่วฮามาต้า (*Stylosanthes hamata* cv. Verano) ซึ่งในหลายท้องที่เกษตรกรหันมาปลูกพืชอาหารสัตว์ทั้งสองชนิด เพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ และบางท้องที่ได้มีการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อจำหน่าย เนื่องจากเป็นพืชที่ติดเมล็ดได้ดีและเมล็ดมีความงอกสูงจึงทำได้รวดเร็วและประหยัดแรงงานในการที่จะปลูกขยายพันธุ์ (โสภณ ชินเวโรจน์, 2534) กรมปศุสัตว์ได้มีนโยบายส่งเสริมการผลิตโดยเกษตรกรมากขึ้น กำหนดไว้ในแผนปกค้อย่างชัดเจน ดังปรากฏในกิจกรรมตามแผนการรับซื้อเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกร ปี พ.ศ. 2536 รับซื้อ 480,000 กิโลกรัม, ปีพ.ศ. 2537 รับซื้อ 582,000 กิโลกรัม และปี พ.ศ. 2538 รับซื้อ 580,000 กิโลกรัม พื้นที่การผลิตไม่น้อยกว่า ปีละ 10,000 ไร่ เกษตรกรร่วมโครงการประมาณปีละ 5,000 ราย (กองแผนงาน กรมปศุสัตว์, 2535) และในการพัฒนาทุ่งหญ้านั้นจำเป็นต้องใช้เมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งในแต่ละปีจะมีความต้องการเมล็ดพันธุ์ประมาณ

180,000 กิโลกรัม จะมีเกษตรกรเข้าร่วมในโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ประมาณ 1,800 ราย (กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2529)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์โดยเฉพาะถั่วฮามาต้ากล่าวคือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง ปริมาณน้ำฝนเพียงพอให้พืชอาหารสัตว์เจริญเติบโตได้ดีและช่วงเก็บเกี่ยวฝนไม่ตก (ไมเคิล ดี แอร์ และอารีย์ วรณัญวัฒน์, 2523) ส่วนการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าโดยเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่นนั้น ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ฤดูปลูกปี พ.ศ. 2520-2521 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายเมล็ดพันธุ์และสามารถใช้ต้นถั่วเป็นอาหารของโคและกระบือ รวมทั้งการประหยัดเงินตราที่จะซื้อเมล็ดพันธุ์จากต่างประเทศ (โครงการพัฒนาการปศุสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2524) ในปีงบประมาณ 2539 จังหวัดขอนแก่นมีเป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า 62,000 กิโลกรัม และมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 403 ราย (กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2539) และจากการศึกษาของ โสภณ ชินเวโรจน์ (2534) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการผลิตเมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้แก่พ่อค้าเอกชนเพิ่มมากขึ้นแต่การขยายตัวในด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ดังกล่าว ได้เกิดปรากฏการณ์ทางด้านปัญหาตามมา โดยหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์กล่าวคือเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดำเนินการขยายพื้นที่ไปในพื้นที่ใหม่ แต่เกษตรกรยังไม่มีมีความคุ้นเคยกับกระบวนการผลิตรวมทั้งเทคนิควิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้ามาก่อน และเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบยังขาดประสบการณ์ในการส่งเสริมจึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจของเกษตรกรในด้านการผลิตและผลตอบแทนที่จะได้ ความไม่มั่นใจด้านการตลาด ความไม่เข้าใจในด้านความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการผลิต รวมทั้งปัญหาด้านแรงงานเข้าซื้อการผลิตอื่นเป็นต้นซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทั้งสิ้น (กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2534) จะเห็นได้ว่าปัญหาที่ระบุดังกล่าวเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ เช่น การปรับปรุงคุณภาพเมล็ดถั่วฮามาต้า รวมทั้งการจัดการเกี่ยวกับการตลาดเมล็ดพันธุ์ให้มีความเหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรได้มีการศึกษา วิเคราะห์ ค้นหาปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของเกษตรกรผู้ปลูกถั่วฮามาต้าในการผลิตเมล็ดพันธุ์ ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลเสนอแนวทางในการวางแผนและดำเนินการเผยแพร่ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ผลิตและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าประสบผลสำเร็จต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1.2.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าในจังหวัดขอนแก่น

1.2.2 สภาพและปัญหาการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าของเกษตรกร

1.2.3 ความต้องการฝึกอบรมในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าของเกษตรกร

1.2.4 เปรียบเทียบระดับความต้องการฝึกอบรมด้านการผลิตเมล็ดถั่วฮามาต้า

ของเกษตรกร จำแนกตาม เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนแรงงานในครอบครัว รายได้รวมของครอบครัว ระยะเวลาที่ปลูกถั่วฮามาต้า ขนาดเนื้อที่ปลูกถั่วฮามาต้า ผลผลิตถั่วฮามาต้าต่อไร่ และการเข้ารับการฝึกอบรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มสมาชิกเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าในจังหวัดขอนแก่น ที่เข้าร่วมโครงการในปี 2539 จำนวนสมาชิก 403 รายโดยกำหนดขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1.3.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนแรงงานในครอบครัว พื้นที่ทำการเกษตร การเป็นสมาชิกกลุ่ม การถือครองที่ดิน แหล่งเงินทุน จำนวนเงินที่กู้ และรายได้รวมของครอบครัว

1.3.2 สภาพและปัญหาการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าของเกษตรกร

1.3.2.1 สภาพการผลิต ได้แก่ 1) ด้านสภาพการผลิต ประกอบด้วยแหล่งเมล็ดพันธุ์ จำนวนพื้นที่ปลูกถั่วฮามาต้า ระยะเวลาที่ปลูกถั่วฮามาต้า ช่วงเวลาปลูกถั่วฮามาต้า การเตรียมเมล็ดพันธุ์ สภาพพื้นที่ปลูกถั่วฮามาต้า ลักษณะดินปลูก การเตรียมดิน การไถพรวน การไถบ่ม การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การกำจัดวัชพืช การเก็บเกี่ยวและการทำความสะอาดเมล็ด 2) ด้านต้นทุนและรายได้จากการผลิตเมล็ดพันธุ์ ประกอบด้วยต้นทุนการผลิต รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และ 3) ด้านการส่งเสริม ประกอบด้วย การได้รับความรู้ และการรับการฝึกอบรม

1.3.2.2 ปัญหาในการผลิต ได้แก่ 1)ด้านปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ เมล็ดมีความงอกต่ำ มีพื้นที่ปลูกน้อย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ฝนแล้ง ขาดเงินลงทุน และขาดแรงงาน 2)ด้านการจัดการผลิต ประกอบด้วย โรคและแมลงศัตรูพืช ระบาด สัตว์ศัตรูพืชระบาด การดูแลพืชยุ่งยาก เมล็ดร่วงเสียหาย ขาดความรู้การใช้สารเคมี การคัดแยกสิ่งเจือปนยุ่งยาก และการเก็บรักษาเมล็ดรอจำหน่ายนาน 3) ด้านการตลาด ประกอบด้วย ตลาดรับซื้อผลผลิตมีจำกัด ราคาผลผลิตต่ำ การเบิกจ่ายเงินจากหน่วยงานล่าช้า พ่อค้าเอกชนกดราคา และได้รับโควตาน้อย 4) ด้านการส่งเสริมประกอบด้วย การฝึกอบรมมีน้อย ขาดเอกสารให้ความรู้ เจ้าหน้าที่มาเยี่ยมไม่สม่ำเสมอ ขาดคำแนะนำด้านตลาด และขาดการบริการสินเชื่อ

1.3.3 ความต้องการฝึกอบรม ซึ่งแยกได้เป็น 5 ด้านได้แก่

1.3.3.1 ด้านเนื้อหาในการฝึกอบรม ได้แก่ 1) การเตรียมพื้นที่ปลูก ประกอบด้วย การคัดเลือกพื้นที่ปลูก และการเตรียมดินปลูก 2)การเตรียมเมล็ดพันธุ์ประกอบด้วย การใช้น้ำร้อนลวก การใช้สารเคมี และการขัดผิวเมล็ด 3) การปลูก ประกอบด้วย การปลูกเป็นแถว การปลูกแบบหว่าน และการปลูกแบบหยอดหลุม 4) การใส่ปุ๋ย ประกอบด้วย การใช้ปุ๋ยเคมี และการใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 5) การดูแลรักษา ประกอบด้วย การปราบวัชพืช การป้องกันและกำจัดโรคและแมลง และการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 6) การเก็บเกี่ยวและทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ ประกอบด้วย การตัดและรวบรวมเมล็ด การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ และการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ และ7) การตลาด การรวมกลุ่มผลิตและการอนุรักษ์ดิน ประกอบด้วย การตลาด การรวมกลุ่มผลิตและการอนุรักษ์ดิน

1.3.3.2 ด้านอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ เอกสาร รูปภาพ วิดีทัศน์ สไลด์ แผ่นใส ตัวอย่างของจริง กระดานดำ และเทปบันทึกเสียง

1.3.3.3 ด้านวิธีการและการจัดการฝึกอบรม ได้แก่ 1) วิธีการฝึกอบรม ประกอบด้วย การบรรยาย การสาธิต เกม การสอนหรือแนะนำเป็นกลุ่ม และการทัศนศึกษา 2) การจัดการฝึกอบรม ประกอบด้วย ช่วงเวลาที่ฝึกอบรม จำนวนวันที่ใช้ในการฝึกอบรม กิจกรรมเสริมการฝึกอบรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การอำนวยความสะดวก ขนาดของกลุ่มที่ฝึกอบรม สถานที่จัดฝึกอบรม และการประเมินผล

1.3.3.4 ด้านวิทยากร ได้แก่ 1)คุณสมบัติส่วนตัวของวิทยากร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการจัดฝึกอบรมและภาษาที่ใช้ในการฝึกอบรม 2) คุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถของวิทยากร ประกอบด้วย มีความรู้ในเนื้อหาการฝึกอบรม เป็นเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ การตอบคำถามชัดเจน การมีประสบการณ์ การใช้เครื่องมือสื่อดัดแปลง การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง การมีมนุษยสัมพันธ์ การประสานงาน และการตรงต่อเวลา

1.3.3.5 ด้านการสนับสนุนหลังการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย การประสานงานแหล่งเงินทุน ประสานงานแหล่งขายปุ๋ยและสารเคมี และการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์จากทางราชการ 2) การตลาด ประกอบด้วย ประชาสัมพันธ์ผลผลิตให้แพร่หลาย การประกันราคาผลผลิต และการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์โดยเร็ว และ 3) การส่งเสริม ประกอบด้วย การติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรสม่ำเสมอ การจัดอบรมความรู้เพิ่มเติม ทุกปี การบริการเอกสารและคู่มือ และการบริการความรู้ทางวิทยุกระจายเสียง

1.4 สมมติฐานการวิจัย

เกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานในเรื่อง เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้รวมของครอบครัว ระยะเวลาที่ปลูกถั่วฮามาต้า ขนาดเนื้อที่ปลูกถั่วฮามาต้า ผลผลิตถั่วฮามาต้าต่อไร่ และการเข้ารับการฝึกอบรม แตกต่างกัน มีระดับความต้องการฝึกอบรมในด้าน เนื้อหาฝึกอบรม อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ความรู้ความสามารถของวิทยากรฝึกอบรม และการสนับสนุนภายหลังการฝึกอบรม ไม่แตกต่างกัน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกถั่วฮามาต้าได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการและดำเนินการโดยที่กรมปศุสัตว์จัดขึ้น สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาในการฝึกอบรม ด้านอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ด้านวิธีการและการจัดการฝึกอบรม ด้านความรู้ความสามารถของวิทยากร และด้านการสนับสนุนหลังการฝึกอบรม

ความต้องการฝึกอบรม หมายถึง สภาพการณ์ที่เกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์

เกษตรกร หมายถึง หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนคนใดคนหนึ่งของครัวเรือนที่ปลูกถั่วฮามาต้าเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในจังหวัดขอนแก่น

เมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า หมายถึง เมล็ดพันธุ์พืชสกุลถั่ว มีชื่อเรียกว่า ถั่วเวอรานอสไตโลหรือคาริบเบียนสไตโล หรือที่เรียกทั่วไปในประเทศไทยว่า ถั่วฮามาต้า (*Stylosanthes hamata* cv. Verano) สำหรับปลูกเป็นพืชอาหารสัตว์ซึ่งกรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรในจังหวัดขอนแก่นผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อจำหน่าย

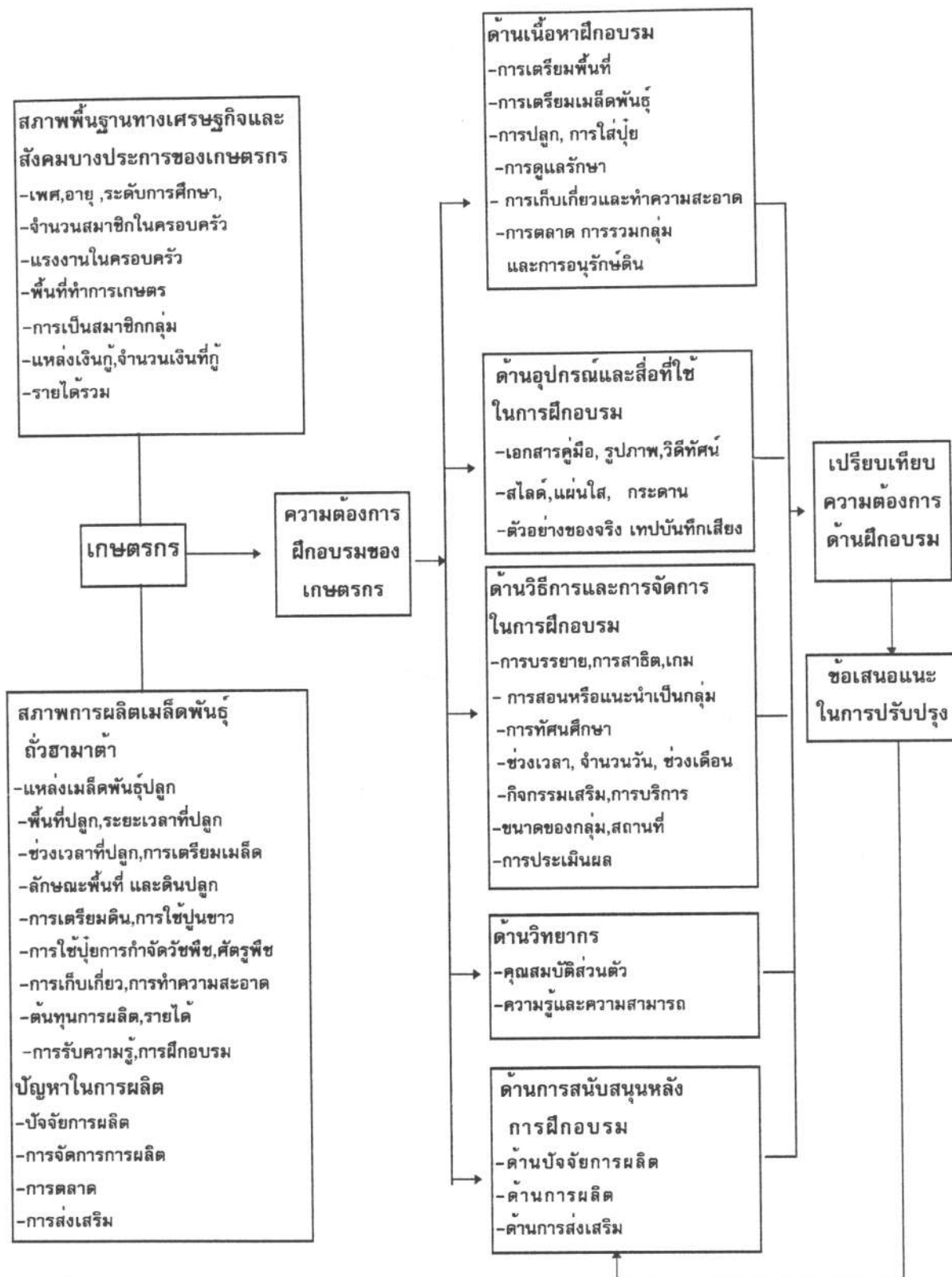
1.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

กรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรมของเกษตรกรในด้านต่างๆ โดยแยกได้เป็น 5 ด้านคือ 1) เนื้อหาในการฝึกอบรมด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า 2) ด้านอุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม 3) วิธีการและการจัดการฝึกอบรม 4) ด้านความรู้ความสามารถของวิทยากร และ 5) การสนับสนุนหลังการฝึกอบรม เพื่อดำเนินการวิจัยตัวแปรที่ได้กล่าวมาข้างต้นมาเปรียบเทียบกันโดยแยกตามลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษาจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการจัดฝึกอบรมและการสนับสนุนการผลิตของเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร (ภาพที่ 1)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ครบตามวัตถุประสงค์แล้วคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า รวมทั้งทราบถึงปัญหาในการผลิตและการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในการผลิตและด้านการตลาดของเกษตรกร
2. ทราบความต้องการของเกษตรกร สำหรับกรมปศุสัตว์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินการจัดฝึกอบรม การผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้า เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพในการผลิตของเกษตรกร



ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย